

3. Наконечна Л.А. Насильство як наскрізне кримінально-правове поняття: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2016. 21 с.

*Кучер В. А.,*  
магістрантка спеціальності 081 «Право»,  
Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

*Горелкіна К. Г.,*  
к.ю.н., доцент, доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук,  
Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

### **КІБЕРБУЛІНГ ЯК ЗАГРОЗА ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ**

Відповідно до чч.1-2 ст.28 Конституції України, кожен має право на повагу до його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню [1]. Загрозою для права на повагу до гідності особи виступає булінг.

Відповідно до частини першої статті 173-4 КУпАП визначається поняття булінгу, а саме: булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого [2]. Попри таку, на перший погляд, достатньо чітку дефініцію булінгу, постає необхідність визначити сутність однієї з його форм – кібербулінгу, а також

встановити, які саме особливі ризики він несе як форма деструктивної взаємодії в інформаційному суспільстві.

ЮНІСЕФ надає таке визначення кібербулінгу: «кібербулінг – це булінг із застосуванням цифрових технологій. Він може відбуватися в соціальних мережах, платформах обміну повідомленнями (месенджерах), ігрових платформах та мобільних телефонах. Це неодноразова поведінка, спрямована на залякування, провокування гніву чи приниження тих, проти кого він спрямований» [3]. Виходячи з цього визначення, можна стверджувати, що кібербулінг є особливою формою булінгу, яка реалізується в інформаційному просторі (який у той же час є кіберпростором). Якщо ж за основу взяти визначення булінгу з КУпАП, визначимо, що кібербулінг – це булінг, який здійснюється із застосуванням засобів електронних комунікацій.

Проблематика полягає у відсутності розмежування між покаранням за булінг та за кібербулінг як його форму. У кримінальному законодавстві можна простежити виокремлення такої кваліфікуючої ознаки правопорушень, як вчинення правопорушення з використанням електронно-обчислювальної техніки. Зокрема, така кваліфікуюча ознака передбачається ККУ для кваліфікації шахрайства. Необхідність виокремлення такої кваліфікуючої ознаки зумовлена в ускладненні відстеження правопорушника та/або причинно-наслідкового зв'язку між елементами складу правопорушення.

Для булінгу виокремлення здійснення його із застосуванням електронно-обчислювальної техніки (кібербулінгу) як кваліфікуючої ознаки можна вважати необхідним не лише у зв'язку з наведеними вище причинами, а й у зв'язку з особливою вразливістю переважної більшості жертв булінгу. Оскільки булінг – це цькування передусім учасників навчального процесу, яке у більшості випадків направлене на малолітніх та неповнолітніх осіб, важливим аспектом для запобігання булінгу стає можливість його виявити.

КУПАП передбачає відповідальність за неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу. Однак повідомити про булінг, очевидно, керівник навчального закладу зможе лише виявивши його. Оскільки жертви булінгу переважно не схильні повідомляти про нього (через свій вразливий стан, незнання, невіру у можливість притягнення до відповідальності порушників тощо), певна «видимість» булінгу стає передумовою для його покарання і припинення. Фактично, відповідальність за виявлення таких випадків, зокрема й соціальна, покладається на викладачів навчальних закладів.

У разі ж здійснення кібербулінгу, виявити таке цькування стає вкрай складно через банальну неможливість простежити таку деструктивну поведінку. Прихованість кібербулінгу породжує уявлення про ненастання покарання, а отже й продовження здійснення цькування. Саме ця прихованість і зумовлює необхідність виокремлення здійснення із застосуванням засобів електронних комунікацій як кваліфікаційної ознаки булінгу.

### *Список використаних джерел*

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 21.11.2024)
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон від 07.12.1984 № 8073-X; станом на 25.10.2024.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#top> (дата звернення: 21.11.2024)
3. Кібербулінг – що це та як це зупинити? / UNICEF|для кожної дитини.  
URL: <https://www.unicef.org/ukraine/cyberbullying> (дата звернення: 21.11.2024)